

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja **Gustav Pirc**, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 12. V Ljubljani, 30. junija 1909. Letnik XXVI.

Obseg: Vnetje in skrčenje kit na konjskih nogah. — O načinih zboljšanja goveje pasme z ozirom na Kranjsko. — Deželna razstava kranjskih vin v Pragi in naša vinska kupčija. — Gospodarskopoučni izlet slovenskih kmetovalcev na Češko. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržne cene. — Inserati.

Vnetje in skrčenje kit na konjskih nogah.

Pri konjih se večkrat na nogah vnamejo kite, in sicer največkrat kita vpogibalka sprednjega kolena zadaj za piščalno kostjo in kita natezalka skočnega člana zadnje noge.

Tako vnetje kit je zelo boleče, in če se pravčasno ne zdravi, se kita skrči, bolezen postane skoraj neozdravna, konj šepa, ne more z vsem kopitom stopati in včasih celo neporaben postane.

Vnete kite so bolj ali manj otekle, in če se nanje pritisne, občuti konj velike bolečine. V pričetku na bolnem mestu ni zapaziti posebne gorkote, vendar pozneje pritisne vročina, oteklina se veča in konj stopa po možnosti le na prstno steno kopita, ker ga boli, če stopi z vsem podplatom. Če se bolezen ne zdravi pravilno precej v pričetku in oteklina ne odneha, potem se kita strdi in odebeli in posamezna stremena kit se zrasejo. V tem slučaju se na nogi vidi bula, kakor jo kaže pod. 47. Sčasom se kite tako skrajšajo, da konj na peto niti ne more več stopiti in se mora podkovati

s podkvo, kakršno kaže podoba 48., t. j. s podkvo, ki ima tako visoke štolne, da konj hodi le po prstih.

Vnetje in popisano krčenje kit nastane večinoma vsled kakega vnanjega vpliva. Naporno delo, hoja po grapastih tleh, hitro ustavljanje v teku, obračanje na ozkem prostoru, hoja po globokem blatu ali močvirju, prehlajenje in enake reči so navadni vzroki.

Pričetek vnetja je zdraviti z nepretrganim hlajenjem z vodo in z obkladki, namočenimi v svinčeni vodi, dokler oteklina ne odneha. Samoobsebi je umevno, da mora konj mirno stati v hlevu, dati mu je malo in manj tečne krme ter včasih nekoliko Glavberjeve soli. Da se vneta kita spočije, je konju takoj pribiti podkvo z visokimi štolni.

Če se bolezen v osmih dneh ne ozdravi, potem je vsekako poklicati večšega živinozdravnika, ki prične z močnejšimi zdravili. Sploh ni napačno pri tej

opasni bolezni takoj poklicati živinozdravnika, kakor hitro se bolezen pozna. — Zastarano vnetje in skrčenje kite, kakor jo kaže pod. 48., more izkušen živinozdravnik na ta način zdraviti, da prereže skrajšane kite.

Podoba 47.

Pri a otekla kita na prednji konjski nogi.

Podoba 48.

Pri a strjena in skrajšana kita vpogibalka sprednje noge, vsled česar konj ne more stopiti na peto in ima podkvo z visokimi štolni b.

O načinih zboljšanja goveje pasme z ozirom na Kranjsko.

Kakovost govejega zaroda v vsakem kraju je produkt podedovanih lastnosti njegovih pradedov in činiteljev, ki se ima nanje govedo v svojem življenju privaditi, oziroma činiteljev, ki so na njegovo vzrejo vplivali.

Iz tega neovrženega dejstva sledi, da ima kmetovalec v roki moč do gotove meje z umno rejo živine živalim dati gospodarsko primerne oblike in lastnosti.

To svojo moč more živinorejec v dveh smereh uveljavljati.

Ena smer je okoriščanje s podedovalno silo živali, ki jih odbira za pleme, in druga smer je privzrediti posamezni živali z umno vzrejo tiste lastnosti do skrajne višine, ki so že v kali oplojenega jajčeca zasnovane, in sicer toliko glede količnosti, kolikor glede kakovosti.

Nauk o podedovanju nas uči: V teku življenja kake posamezne živali nanovo pridobljene lastnosti, ki jih torej starši in prastarši niso še imeli, se ne podedujejo, t. j. žival jih ne prenaša na svoj zarod.

Učenjak Lamarck (l. 1809) ni bil tega mnenja in še danes njegovi somišljeniki, ki se imenujejo Neolamarckovci, verujejo na podedovanje novopridobljenih lastnosti, a oni tako podedovanje kar preprosto domnevajo, ne da bi ga mogli vednostno dokazati. Profesor dr. W. Völtz (Berlin) ima prav, ko pravi: „Domnevanje, da se dosežene izpremembe vsled učinka rabe ali nerabe podedujejo na zarod, ni dokazano, teoretiško neverjetno in po praktičkih izkušnjah živinorejcev ovrženo. Vzreja živali, ki bi slonela na takem domnevanju, bi ne bila sposobna živinorejo pospešiti, marveč jo more celo oškodovati.“

Prejšnja odstavka se poljudno takole pojasnita z zgledom: Imej kravo, ki ima podedovano, recimo prirojeno lastnost, da je izborna molznica, in je tudi resnično; pokvari ji delavnost mlečnih žlez kolikor hočeš (učinek nerabe), vendar bo skotevala teleta, ki bo nanja podedovala svojo izborno mlečnost. Narobe pa druga krava, ki pri nji z vsemi znanimi sredstvi pospešuje njeno mlečnost (učinek rabe), ne bo dajala nikdar več mleka, kolikor ga mora, t. j. v kakršni meri ji je mlečnost podedovana (ali prirojena), in tudi njen zarod ne bo ne boljši ne slabši. Vpliv bika, ki je enako merodajen, seveda pri tem zgledu prezrem.

Prenesimo nauke moderne cootehniko na naše kranjske živinorejske razmere, ki pa precej enako veljajo za vse slovenske pokrajine!

Predvsem vprašajmo, kakšna je pravzaprav goved na Kranjskem?

Prvotne govede, kakršna je bila do druge polovice prejšnjega stoletja na Kranjskem, ni več. Težko bi bilo kje zaslediti kak ostanek brez primesi tuje krvi. Vsa naša goveja živina je že prekrižana s tujo, in sicer največ s pincgavsko (belansko, kar je pa isto), z muricodolsko, s pomursko, s simodolsko in deloma z rjavo šviško (algajsko in montafonsko) ter celo s holandsko pasmo. V zadnjih 40 letih je prišlo v deželo kakih 3000 čistokrvnih bikov in poleg njih nekaj ženskih čistokrvnih živali omenjenih pasem. Ponekod v deželi so vsled tega nastale vsaj po barvi in deloma tudi po lastnostih goveje črede, ki se smejo imenovati skoraj polnokrvne. **Neovrženo je pa dejstvo, da se je kranjska goveja živina v zadnjih 50 letih popolnoma prelevila; večja in boljša v svojih last-**

nostih je mimo prvotne povprečno gotovo za 100% več vredna, in vso zaslugo na tem ima edino le c. kr. kmetijska družba kranjska. Če naša goveja živina ni v vseh pokrajinah po deželi tudi po barvi zenačena, je to resnična hiba, a je najbolj zadnje vrste, ki je praktičen in gospodarsko misleč cootehnik v „naših“ razmerah nikdar ne bo v prvi vrsti upošteval. Naj se mi ne zameri očitiranje: **Pri nas se vidi v enačenju barve goveje živine višek živinorejskega uspeha,** odtod toliko praznih govoric o zboljšanju naše govedoreje, ki ne peljejo do nikakega cilja, narobe, tako naziranje je morebiti včasih celo škodljivo, zlasti kadar se družijo s kaprico do kake posebne barve ali do kakih posebnih lis. Gotovo so to tudi reči, ki jih je upoštevati, a na drugem mestu, kjer se gre za vzrejo pasemskih „standard“ živali, kajti tamkaj so vnanji znaki silno merodajni za ceno živali. Naš kmet pa predvsem živino vprega, prodaja teleta, meso in mleko in vsaj za sedaj večinoma, če pretirano govorim, za barvo ne dobiva počenega groša. Kaj mi barva, če so pa slaba teleta, če voli niso za vprego, če živali počasi rasejo, niso lepe oblike ali se počasi pitajo in če krave niso mlečne! Najprej gospodarska korist in potem pride šele „standard“. Merodajni činitelji se pri pospeševanju govedoreje nikakor ne smejo identificirati z onim kmetičem, ki mi je nekoč odgovoril na moj pouk, da je iz gospodarskega stališča rediti živino, ki je rastna, ki zgodaj dozori, je ješča in mlečna, četudi ni sive barve: „Vidijo gospod, vse je res in prav imajo, a lepo barvan sivček v hlevu je pa vendar nekaj fletnega.“

V predstojećem odstavku sem odgovoril na vprašanje, kakšna je naša goved na Kranjskem z ozirom na pasmo, ki ji pripada.

Odgovoriti mi je na to vprašanje tudi, oziraje se na njegove gospodarske lastnosti.

Vsled prekriževanja s tujimi pasmami je naša goved pridobila v teku pol stoletja v sebe toliko dobrih podlag, da jo vobče za „naše razmere“ lahko smatramo za izdatno zboljšano, relativno dobro. Kdo pa pozna vrline naše govede? **Nihče!**

Dobrota naše govede se da le domnevati na podlagi raznih dejstev. To, kar je bilo dobrega v naši prvotni živini in kar se je vanjo zaneslo dobrega po tuji krvi, tiči latentno v njej. Le z dosledno umno vzrejo in rejo, če se opuste vse napake, ki se delajo pri vzreji in pri reji goveje živine, pridejo na višek razvitja vse lastnosti v tisti meri, ki so zasnovane v kali oplojenega jajčeca. Take vzreje in reje pa pri nas splošno ni, nahaja se izredno redkokrat le semtertja, zato ne pride do veljave, kar je dobrega v naši živini, in zato kakovost naše govede vobče napačno sodimo.

Umen živinorejec more v večini naših pokrajin z blagom, ki mu je doma na razpolaganje, vzrediti relativno dobro čredo; to se da trditi s teorijskega stališča in na podlagi posameznih vidnih slučajev. Pri povzdigi naše živinoreje delovati nam je predvsem v tisti smeri, ki sem jo v pričetku tega spisa kot drugo omenjal, namreč spraviti podedovane lastnosti do višine razvitka. Dober razvitek teh lastnosti se omogoči le v življenju z umnim ravnanjem. **Postati moramo v resnici umni živinorejci.** Lastnosti, ki jih žival pridobi v svojem življenju, bodisi po učinku vsled rabe, ali po učinku vsled nerabe, imenujemo „samotogenske“, one se sicer ne podedujejo, vendar so pa vedno zasnovane v kali oplojenega jajčeca. Česar ni v tem jajčecu, tega tudi najumnejše

ravnanje ne spravi na dan. Jaz že na tem mestu s prepričanjem trdim, da je v premnogih pokrajinah naše dežele v dotičnih čredah vsaj toliko dobrih podedovalnih lastnosti zasnovanih, kakor v govedu na Pomurskem, in če hodimo po bike na Gorenje Štajersko, pač uvajamo v deželo svežo kri, kar seveda ni napačno, strogo presojanu pa hodimo tja pravzaprav le drago kupovat „barvo“. Na Pomurskem niso kmetje prav nič boljši živinorejci (v marsičem so še slabši) kakor naši, in če tamkaj najdemo lepega in neopravičeno dragega bika, se damo preslepiti le po njegovih samotogenskih lastnostih.

Če smo enkrat dobri živinornjci in znamo vse dobre podedovane (prirojene) lastnosti svoje živine privedi do viška razvitja, potem smo spolnili šele del svoje naloge. Goved nam je naprej izboljševati, in sicer v prvi smeri, kakor je označeno v uvodu tega spisa, t. j. okoriščati se moramo s podedovalno silo plemenskih živali. V najboljši pasmi in pri najugodnejših razmerah niso vse živali enake, in česar pri življenju pri najumnejši oskrbi ne pokažejo, tega niso imele prirojenega in torej tudi na svoje potomce ne morejo prenesti. **Odbiranje najboljših živali za pleme mora biti načelo, ki naj nadvladuje vsa živinorejska podvzvetja.**

Z umno vzrejo in rejo ter z odbiralnim načelom, ki ga do skrajnosti moramo izvesti, imamo moč, da govejo živino, kakršna je danes, samoizsebe prav izdatno glede kakovosti dvignemo. Pa tudi tako pečetje ima svoje meje! Četudi odločno priznamo relativno dobroto naše živine, vendar bo samaizsebe izboljšana še vedno oddaljena od tistega viška dobrote, ki moramo za njim stremiti.

Ne utegnemo čakati, da postanemo splošno vsaj v nekterih pokrajinah razmerno dobri živinorejci; uspehi odbiralnega načela so pa tudi omejeni že z ozirom na dosedanjo kakovost naše govedu, in drugič so že od narave pri govedu počasni ter je nanje v čredah celih pokrajin treba več desetletij čakati. **Mi moramo hitreje naprej!** Hitrost v izboljšanju svoje govedu dosežemo z vcepljenjem stalnih in dobrih podedovalnih lastnosti, in sicer edino le potom prekriževanja s plemensko živino dobrih in primernih govejih pasem. Po tem potu smo doslej na Kranjskem razmerno hitro (v 40 letih) naravnost veliko dosegli, če pa postanemo umnejši živinorejci, česar je upati — saj vidimo, da naš kmet vidno napreduje — če se združimo v resnične živinorejske zadruge, ki pojmiyo svojo nalogo in ne obstoje le zaradi lepšega, da molzejo podpore, potem moremo s prekriževanjem še hitreje priti do zaželenega cilja.

Deželna rastava kranjskih vin v Pragi in naša vinska kupčija.

Kmetijska podružnica novomeška je priredila od 29. majnika do 6. rožnika t. l. povodom kmetijske razstave v Pragi razstavo kranjskih vin.

Ker ni bilo mogoče na razstavišču samem dobiti ugodnega prostora, si je odbor izbral za to lokal v Starem mestu praškem, v sloveči patricijski hiši „u Vejvodů“, ki jo je z velikimi denarnimi žrtvami dovršeno restavriral njen lastnik, znani češki slikar Klusáček.

Hiša, ki je sedaj izpremenjena v veliko in moderno urejeno, fino restavrirano, ima v enem svojem, iz ulice naravnost dostopnem oddelku obokan, nizki kleti podoben

lokal, ki bo, primerno opremljen, od sedaj naprej slovenska vinarna, ker ga je v to svrhu vzela prva vipavska vinarska zadruga v najem.

V tem prikladnem prostoru se je vršila deželna razstava kranjskih vin.

Dve steni prostornega lokala sta bili zastrti z zelenimi draperijami in ob teh so stale police z okusno opremljenimi in s cveticami okrašenimi buteljškami.

Nič manj kakor 66 vrst vina iz vseh delov vinorodne Kranjske je bilo tu razpostavljenih v 1100 buteljškah.

Stene so bile okrašene s slikami kranjskih pokrajin in narodnih noš, ki jih je dala ljubljanska deželna zveza za pospeševanje tujskega prometa na Kranjskem na razpolago. Med njimi je bil izrazit original, tipična partija iz Vipave, ki ga je posodil akademični slikar g. Žabota v Pragi.

V dva velika venca iz zelenja na stropu so bile vpletene slovenske trobojnice in med njimi 24 električnih žarnic, kar je delalo lep in prijazen vtis na obiskovalce.

Ker je bil razstavni lokal hladen, je to prijalo obiskovalcem in zelo ugodno vplivalo na okus razstavljenih vin.

Razstavo je uredil in vodil vinarski nadzornik B. Skalický, a izdatno mu je pomagal sedanji vodja zaloge vipavskih vin prve vinorejske zadruge, abs. tehnik g. A. Hrovatin iz Vipave.

Po okusnih plakatih, dalje po objavah v listih itd. se je razglasila otvoritev razstave, kamor je bilo osebno in po pismenih vabilih vabljeno večje število odličnih mož in korporacij.

Ob navzočnosti zastopnikov mesta, deželnega kmetijskega sveta in drugih, zlasti strokovnih korporacij, drž. vinarskih in kletarskih nadzornikov ter strokovnih učiteljev, zastopnikov tiska, raznih prijateljev Slovencev na pr. univ. prof. dr. Chodounskega, dr. Práchenskega itd., je nalašč za to sem dospeli načelnik kmetijske podružnice novomeške, vodja g. V. Rohrman, dne 29. maja ob 5 popoldne otvoril razstavo s primernim nagovorom in pozdravom.

Nato je nadzornik Skalický v daljšem govoru pojasnil namen razstave in pomen vinstva za večino kranjskega kmetijskega prebivalstva ter je strokovno ocenil kranjsko vina. Vsak udeleženec je dobil v tem zmislu sestavljeno brošurico in zaznamek razstavljenih vin. Končno je govornik povabil navzoče goste, naj pokusijo razstavljeno kapljico in naj vsi v svojih krogih priporočajo slovenska vina.

K besedi se je oglasil tudi še državni kletarski nadzornik g. Markant, ki je izrazil nado, da bodo fina, naravna vina privabila češke konzumente in izpodbila še obstoječe šablonske mešanice.

Vsi gostje, ki so pokusili naša vina, so bili glede njih čistega okusa in fine kakovosti iznenadeni in vsa vina so žela pohvalo in priznanje.

Razstava je ostala ta dan in tudi naslednje dni do pozne noči odprta. Obisk je dan za dnevom rasel in je bil zadnje dni zelo številen. K prijetnemu razvoju zabave v večernih urah so pripomogli zlasti vrli slovenski dijaki-akademiki, ki jih skoraj poldrugisto obiskuje češke visoke šole, s svojim ubranim petjem narodnih pesmi.

Razstava, ki je imela namen opozoriti češko občinstvo, ne samo konzumente, ampak zlasti vinske trgovce, vinarnarje, gostilničarje itd. na naša vina in nam je obenem imela dati priliko, da opazujemo, kakšna vina Čehom najbolj ugajajo, je v obeh smeréh popolnoma dosegla svoj namen.

Obisk bi bil na razstavišču, če bi bili tam dobili ugoden prostor, najbolje pa v svojem paviljonu in pri izdatnejši reklami — kar nam pa oboje niso dovoljevala skromna naša denarna sredstva — lahko še veliko večji. Tudi če bi razstava dlje časa trajala, bi bil obisk vedno bolj naraščal, kajti vsakemu je naše vino ugajalo in ga je v svojih krogih priporočal.

Ker bo drugo leto v Pragi velika sadjarsko-vrtnarska razstava, bi bilo priporočljivo, da že sedaj na to mislimo, da si tam na razstavišču pridobimo svoj vinski paviljon, ki naj bo odprt ves čas razstave.

Pri prvem letošnjem poskusu, ki se je tako izvrstno obnesel, ne sme ostati, če nočemo, da nas prehitijo drugi tekmeči!

Da naša vina Čehom ugajajo, o tem ni dvoma. Saj niti eden obiskovalcev — in bilo je med njimi mnogo vinskih trgovcev, vinarnarjev in tudi konsumentov-poznavalcev — se ni neugodno izrazil o naših vinih. Zlasti vsak dan dopoldne so se vrstili zainteresirani in so zahtevali pri navzočem zastopniku razstavnega odbora nadz. Skalickem pojasnila glede nakupa in cen vina itd.

Bili so pa med njimi tudi veletržci, ki potrebujejo več tisoč hektolitrov vina na leto.

Doslej se pijejo v Pragi največ ogrska, avstrijska, dalmatinska, tirolska in brijonska vina. Dalmatinskega trgovca z vinom najdeš skoraj na vsakem voglu in vsem se dobro godi.

Vendar pa ta vina vsled svojega trpkega okusa vsakemu ne prija. Drugih jugoslovenskih vin v Pragi ni in je brezdvomno, da bi dajalo zavedno češko občinstvo našim vinom prednost, zlasti pred mažarskimi vini, če bi mi tam naša vina na enak način kakor Ogrji postavili na trg.

Treba bi bilo velike, dobro urejene in upravljane vinske zaloge v Pragi, najbolje v kakem predmestju, in tudi nekaj podružnic po deželi. Če bi se pridobilo nekoliko dobrih, že vpeljanih potnikov v vinski stroki, bi se naše vino, ki ima svoj poseben, prijeten značaj, na Češkem gotovo prav lahko udomačilo in bi se ga tam lahko na tisoče hektolitrov na leto prodalo.

Tako trgovino bi lahko vpeljale zadruga, ali pa, ker je težko pričakovati, da bi se te pri nas v kratki dobi ugodno razvile, lahko kako društvo, ki bi ga morali izdatno podpreti naši denarni zavodi.

Ker pri naših razmerah ni vrjetno, da bi se osnovala in takoj začela poslovati zadruga vinogradnikov ter razpolagala z zadostnimi sredstvi, naj zainteresirani krogi ustanove akcijsko družbo, ki ima pred zadrugo to prednost, da pri nakupovanju vina ni vezana na svoje ude in ne na gotov pridelovalni okoliš.

Na milijone prihranjenega, neplodnega denarja leži v naših denarnih zavodih, kar gotovo ni zdrav pojav za naše razmere in je slabo spričevalo za našo podvzetnost.

Polne kleti vina po deželi, polne blagajne denarja po posejilnicah in hranilnicah, pa nobene industrije! Le pogledajte na Češko, kako tam vsako krono obrnejo za podjetja, da kapital ne leži mrtev, pa tudi uspehi so očitni, prebivalstvo vedno bolj bogati, češka trgovina, češka industrija in češki kapital je danes že važen faktor v vsem javnem življenju vse Avstrije. In to tudi ni nastalo brez dela in pri spanju na polnih vrečah denarja. Torej manj tarnanja, pa več podjetnosti in delavnosti, to bodi naše načelo!

Dalje je pa treba tudi nekoliko naprednega duha med našimi vinogradniki. Dokler bodo ti vedno mislili, da je vse tako prav in tako dobro, kakor so njih očetje in praočetje delali in kakor je njim najbolj všeč, bodo vedno bolj gospodarsko nazadovali!

Dobro vino ima na Češkem dobro ceno; saj ga v Pragi ne dobiš dobrega pod 28 do 40 h četrtinko. Če računamo, da stanejo vozni stoški in dac približno 20 h pri litru, bi stal liter tega vina pri nas K 1.08 do K 1.40.

Če bi ga vinogradniku gostilničar, oz. trgovec, plačal le po 40 do 50 h v velikem, bi bil vinogradnik prav zadovoljen, in trgovec, oz. gostilničar, bi imel lep zaslužek pri njem.

Zadrugne kleti čeških gostilničarjev na Kraljevih Vinogradih (praško predmestje) prodajajo svojim udom in drugim gostilničarjem navadno vino po 74 do 80 K hektoliter in plačujejo vključno velikim investicijam po 6 do 7 % dividende, najboljši dokaz, da dobro vpeljana vinska trgovina tam dobro gre.

Če se pa hoče trgovina z vinom vpeljati in tudi v dobrem tiru vzdržati, se mora postopati strogo pošteno, reelno, in konsumentu, oz. odjemalcu se mora nuditi le vino dobre kakovosti, ki pa mora biti tako pripravljeno, kakor ga on zahteva.

Če bi kdo hotel na Češkem prodajati na pr. belo vino, ki je kipelo morda več dni ali cel teden na tropu — kakor je, žal, v nekterih krajih pri nas še vedno v navadi — potem naj bo dotičnik prepričan, da lahko plača odjemalcu pri vsakem litru še 40 h povrh, pa ga ta ne bo vzela, ker ga nihče ne mara piti!

Proč torej z nespametno in nerazumljivo starokopitnostjo!

Učite se vino tako pripravljati, kakor ga pripravljajo Nemci in Mažari, da ga boste lahko izvažali!

Le tako pride denar v deželo, ne pa, če vse vino doma „pod vejo“ stočite in stem le pijančevanje v deželi podpirate!

Na Češkem so najbolj priljubljena bela, ne prekisla vina prav svetle, kolikor mogeče zelenkaste barve. Tako vino se da doseči le iz dobrega, prav zrelega grodja, če se koj zmasti in iztisne in če mošt kipi sam zase, to je ne na tropinah.

Od dolenskih vin ugajajo neprekisla vina dobrih vrst, seveda tudi fina vina, kakor burgundec, veltlinec, rizling itd. Da, celo cviček, če ni prekisel in pretrd, mnogim prav ugaja.

Od vipavskih vin ugaja najbolj zelen, ki pa mora res biti zelen, ne pa rumen!

Tudi pinola, zlasti pa sipa in fini burgundec zelo ugaja; vse pa mora biti zelo čistega okusa. Priporočal bi zlasti zelen v večji meri pomnoževati. Tudi navadna, bolj lahka vipavska vina, tipa zelenika, se bodo na Češkem in Moravskem dobro prodajala. K njih spoznanju bo gotovo poleg razstave pripomogla zlasti zaloga vin prve vipavske zadruga na Vinogradih in njena vinarna „u Vejvodů“. Tudi črna dolenska in vipavska vina se bodo, čeprav v manjši meri, lahko prodajala. Morajo pa biti le granatnordeče barve, pa ne pretrpka. Ne smejo torej več kakor kake štiri dni kipeti, in sicer na reblijanih tropinah.

Če torej hočemo sedanji položaj izkoristiti, ne smemo ostati na polovični poti. Če ne rešimo kranjskega vinogradnika stem, da začnemo vino izvažati, mora materielno propasti, ker ne bo mogel svojega pridelka spečevati.

Niti v enem vinorodnem kraju na Kranjskem nimamo doslej velike vinske trgovine (razen že obstoječih vipavskih zadrug), ki bi naše vino izvažala. Nasprotno se še prav po nepotrebnem tuje vino k nam uvažuje. To so gotovo nezdrave razmere.

Za izvažanje naših vin naj se torej ustanovi družba z zadostnim kapitalom, ki naj začne vina v

velikem skupovati in izvažati, zlasti v severne slovsanske kraje.

Da se češko občinstvo še bolj seznaniti z našimi vini, naj se družba udeleži v velikem slogu že rastave l. 1910. v Pragi in enakih prireditvah v drugih čeških in poljskih krajih. Uspeh ne izostane.

B. Skalicky,
c. kr. vinarski nadzornik.

Gospodarskopoučni izlet slovenskih kmetovalcev na Češko.

(Dalje.)

Naš počitek ni bil dolg, kajti že ob 5.15 zjutraj smo se morali z vlakom drž. železniške družbe peljati naprej, najprej v Novo vas pri Kolinu.

Že od Melnika naprej nas je spremljal med drugimi tudi deželni sadjarski in vinarski nadzornik gospod Henrik Fořt, sin ravnatelja g. Fořta iz Melnika, ki nam je bil sedaj edini spremljevalec. Toda le nekaj ur.

Že med potom so nas na postajah prijazno pozdravljali. V Velímu nam je bil ob prijaznem nagovoru podarjen lep šopek domačih cvetic, ki smo ga izročili našim damam. Kmalu nato (ob pol 8 zjutraj) smo se pripeljali v Novo vas, kjer nas je pričakovalo večje število posestnikov, njim na čelu župan gospod Václav Siksta in veleketmet g. Adolf Prokúpek.

Gospod župan Siksta nas je v imenu prebivalstva prisrčno pozdravil, in po zahvali iz ust našega voditelja smo se podali na njegovo posestvo, da si ogledamo vzorni sadni vrt, ki je bil s pomočjo podpore deželnega kulturnega sveta ustanovljen pred dvema letoma.

Gospod nadzornik H. Fořt nam je pojasnil pomen vzornih sadnih vrtov, ki sem jih omenil že pri vpisovanju češkega sadjarstva, takole:

Deželni kmetijski svet je pred tredi leti začel zmiselno podpirati umno sadjarstvo, in sicer pospeševati v boljših legah in zagrajenih vrtovih zasajanje pritličnega drevja, v slabših legah zasajanje visokodebelnatga drevja; dalje trgovsko pripravljajanje sadja (prebiranje, zavijanje itd.) po tirolskem vzoru. Da se dožene, katere vrste sadnega drevja bodo v kakem kraju najbolj priporočljive, so se v raznih delih dežele ustanovili vzorni sadni vrtovi, ki merijo najmanj po 1 ha površine, in se za to površino dovoli podpora 1000 K za ustanovitev, 500 K za vzdrževanje v prvih letih.

Od zasajenih sadnih dreves je 70% vrst pripravnih za trgovino in 30% vrst za poskušnje.

Sadni vrt mora biti res vzorno zasajen in obdelan, kar nadzorujeta okrajni vrtnar in g. nadzornik. Tak vrt služi tudi kot demonstracijski objekt pri raznih praktičnih tečajih v sadjarstvu.

Ko smo si ogledali vzorni vrt in veliki z njim zvezani sadovnjak gosp. Sikste, smo šli naprej na pomembni vrt Bedřichov (Friderikov), kjer stoji spomenik na slavno zmago avstrijskega generala grofa Dauna nad pruskim kraljem Friderikom Velikim v sedemletni vojni dne 13. junija 1757. Na vrhu pri spomeniku so nam naši spremljevalci razkazali, kje so stali posamezni oddelki avstrijskih in pruskih vojakov in kako se je vršil boj, kjer je Friderik izgubil 20.000 mož. Nato smo korakali večinoma po posestvu g. Prokúpká v vas Kutlíře na njegov dom. Med potom smo videli razne poljske pridelke in g. Prokúpek ter drugi gospodje so nam prijazno razlagali način gospodarjenja v teh krajih.

V kolinskem okraju sta pglavitna poljska pridelka sladkorna pesa in ječmen, in sicer se seje vsakega

$\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{3}$ vse osevne površine, ostale $\frac{3}{4}$ ali $\frac{2}{3}$ se rabijo za druge pridelke, zlasti pa za krmo. Zemlja je tu jako rodovitna, je namreč navadno diluvialna (nanošena) peščenoilovnata rdečkasta zemlja, ki jo imenujejo červinka, ki ji je apnenec za podlago.

Nahajajo se pa tu tudi črne, humozne zemlje, kakor tudi težke, ilovnate in zopet lahke, peščene zemlje; zadnje zlasti na desnem bregu Labe.

Cena zemljišč je visoka, kajti korec (češka kmečka mera = 800 □ sežnjevi ali pol orala = 2877 m²) polja se prodaja po 800 do 1300 K, oral torej za ravnolotiko goldinarjev.

Danes cene zemljišč v tem industrije zelo bogatem kraju ne določa toliko dobrota sveta, ampak povpraševanje po zemlji, zlasti v bližini Kolina, kjer je mnogo delavstva. Tam se plačuje najemnine od 1 korca (pol orala) zemlje tudi 60 do 70 K na leto, v oddaljenejših krajih 36 do 52 K.

Gospodarstvo je večinoma malo posestvo, največ posestnikov je kajzarjev (češko domkáři ali baráčníci), ki imajo poleg hiše eno njivico in hodijo drugam na delo, in halupnikov (chalupa je večja kmečka hiša), ki navadno delajo na svojem, ne najemajo v delo in ne hodijo na delo; manjši del zemlje odpade na statke (statek je velika kmetija, ki najema delavce) in velkostatke, to je veleposest.

Premoženjske razmere so tu ugodne, dasi se v mnogih slučajih slabšajo, bodisi zaradi bolj potratnega modernega življenja, bodisi zaradi površnega obdelovanja. Kdor je pa priden in dober gospodar, je tudi denarno močan. Poleg kajzarjev (baráčníkov) s premoženjem, vrednim 4 do 6000 K, se tukaj nahajajo veliki kmetje (statkáři) s premoženjem do 300.000 in več kron ter posestva, ki so vredna seveda še 5 do 10 krat toliko. Osevni spored (kolobarjenje) je tu pri obdelovanju polja približno naslednji:

Kolikor se seje sladkorne pese, toliko se seje jarine, zlasti ječmena (na Češkem se seje le dvovrstni, pomladni ječmen, ker je za pivovarništvo najboljši). Ozimina (zlasti rž in pšenica) se seje po pesi ali po ječmenu. Krmskih rastlin (picnin) se seje skoraj še vedno premalo, kar je živinoreji na škodo. Temu je vzrok zlasti to, ker se seje veliko sladkorne pese, ki sicer daje tudi precej krme (cime in zrezkov). Pridelovanje sladkorne pese je tu najbolj dobičkonosno, kajti pesa daje na miro (= mera, to je 533 □ sežnjevi ali $\frac{1}{3}$ orala = 1918 m²) 50 do 100 q, 1 q (= 100 kg) se pa plačuje po 2 K 10 h do 2 K 30 h; torej daje oral 315 do 690 K kosmatega dohodka. Obdelovanje seveda veliko stane, in sicer se računa na pomladno in poletno delo 30 do 42 K za oral, jesensko delo (dobivanje in snaženje pese) za oral 30 do 36 K ali od 1 q 14 do 16 h; veleposestniki navadno plačujejo jesensko delo stem, da kmetom dajejo za dobivanje in snaženje pese pri delu dobljeno pesno cimo.

Kmetje in manjši gospodarji cimo krmijo svežo in jo tudi sušijo za pozimsko krmo. Iz sladkornih tvornic dobivajo posestniki, kakor sem že drugje omenil, izlužene pesne zrezke, jih tlačijo v jame, in ko so se skisali, jih pozimi pomešane z otrobi ali z rezanico pokladajo živini, kar je zlasti za molzne krave dobra krma. Pesa se seje spomladi meseca aprila s pomočjo sejalnega stroja v vrste po 40 do 80 cm narazen, v vrsti pa po 20 do 30 cm narazen. Pri tem se porabi na en oral 9 do 18 kg semena. Ko pesa skali, se okoplje in opleve in se pri tem trebi, pozneje se zopet okopava (navadno s strojem) in se osuje. Gnoji se jeseni s hlevskim, spomladi potem z umetnim gnojem. Pred setvijo se

gnoji s superfosfatom in s solitrom, in potem, ko pesa ozeleni, na list, kakor pravijo, se še enkrat ali dvakrat potrese s solitrom. Za en oral se porabi pri tem 150 do 300 kg superfosfata in 60 do 180 kg čilskega solitra. Dobivanje (izkopavanje) sladkorne pese se vrši bodisi ročno s posebnim orodjem (dloubáki) ali se pa pesa izorava z živino, s posebnim plugom (čertom). Če je vreme suho, ostane pri tem precej, posebno bolj drobnih korenin v zemlji (8 do 15 g na oralu), ki se potem, ko se zemlja jeseni preorje, pobirajo in se prodajo v tvornico za nekoliko nižjo ceno, ali se pa spravljajo v jame in se rabijo pozimi za krmo. Slabe strani řepárstva, kakor Čehi imenuje pridelovanja sladkorne pese, so: veliko gnoja se porabi, zaredi se mnogo drobnih škodljivcev (zlasti nematod) v zemlji, ki na nekterih krajih končno onemogočijo pridelovanje pese, in v času, ko se pesa spravlja, je strašno veliko dela, kajti vso peso je treba spraviti v 6 do 8 tednih.

Gospod Prokúpek, ki nam je dal te podatke, mora v tem času prepeljati v tvornico kakih 500 voz (po po 20 g) pese in nazaj 50 % te množine (250 voz) zrezkov, in to vse v času navadno od 1/X. do 20/XI. in mnogokrat v najslabšem vremenu, da veliko trpijo ljudje in živina.

Opmniti bi bilo še, da dobivajo gospodarji seme iz tvornic. Seme je navadno pridelano v Nemčiji, ker se s pridelovanjem semena Čehi le malo pečajo. Poleg pese se prideluje v kolinskem okraju tudi cikorija ali radič za kavino nadomestilo (cikorijo). Živine se ne redi v tem kraju posebno veliko, in kar se redi, se redi bolj za mleko in za pitanje. Mleko se plačuje na deželi po 14 h, v mestu po 18 do 20 h liter; pitana živina pa po 72—88 K 100 kg žive vage. Glavni namen živinoreje v tem kraju je ta, da se porabijo vsi odpadki od pese in žita (zrezki, pleve itd.) in da se prideluje mnogo hlevskega gnoja, ki ga jako skrbno spravljajo in zato tudi skoraj nič ne pasejo, da se gnoj ne razgublja.

Redi se večinoma živina simenske pasme ali pa mešanci te pasme z domačim plemenom. V novejšem času se vpeljuje zlasti moravska pasma (bernsko-ha-naška).

Društveno življenje je tu jako živahno. Vsaka vas ima svojo kmetijsko besedo ali pa kmečko bralno društvo, ki skupno naroča časopise in tudi razne kmet. potrebščine. Taka društva imajo tudi skupne kmetijske stroje, ki jih sme vsak ud proti majhni odškodnini rabiti. To zlasti malim posestnikom prav hodi. Dalje je tu okrajno gospodarsko društvo, „řepárška“ in seveda tudi agrarnopolitična organizacija.

Kmetijska industrija je tudi jako razvita, kajti v tem okraju se nahaja velika tvornica za umetna gnojila, 8 sladkornih tvornic, žgalnice za špirit, sušilnice za cikorijo, opekarne itd., ki so deloma akcijska podjetja, deloma pa podjetja posameznikov. Pri tem si zlasti imoviti gospodarji prizadevajo, da dobijo akcije teh podjetij v svoje roke.

Med tem zanimivim razlaganjem gospodarskih razmer v kolinskem okraju smo po lepem sadnem drevoredu dospeli na dom gospoda A. Prokúpká v vas Kutlíře, da si ogledamo njegovo vzorno posestvo.

Ko smo si ogledali njegov veliki „statek“ s pripadajočimi poslopji, hleve, vrtove, žitnico itd., nas je g. Prokúpek peljal celo v svoje zasebno stanovanje, da vidimo, kakšen je dom velikega in dobro situiranega češkega kmeta. Tam nas je predstavil svoji ljubeznivi gospé soprogi, hčeri odvetnika iz Kolina. Razvideli smo takoj, da smo pri jako imovitem in inteligentnem posestniku. Po tem ogledu nas je g. Prokúpek povabil na zajutrek,

ki nam ga je dal pripraviti v lepo okrašeni gostilniški sobi tamošnje vaške gostilne.

Pri tem izbornem zajutreku je našo radovednost zadovoljil s temile podatki glede svojega posestva.

Svoj statek (veliko kmetijo) je prevzel po očetu, jako umnem in marljivem gospodarju, ki je 48 let vzorno kmetoval in nas, žal, vsled svoje visoke starosti in bolehnosti ni mogel posetiti. Zaklicali smo častitljivemu starčku, vzornemu gospodarju, učitelju in buditelju kmečkega stanu, ki je spisal celó knjigo, kako je češkim gospodarjem kmetovati, krepak „živio“.

Statek meri 303 korce (= 151½ orala ali nad 87 ha) zemljišč; od tega je 414 mer (= 138 oralov = 79½ ha) orne zemlje (polja), 10 mer (skoraj 2 ha) travnikov, 6½ mer (1¼ ha) sadnega in lepotičnega vrta, 14 mer (2¾ ha) gozda in 11½ mere (1½ ha) drugega zemljišča (stavbišč, potov itd.)

Vsako leto seje g. Prokúpek kakih 110 mer (21 ha) sladkorne pese, 100 mer (19 ha) ječmena, 20 mer (3.8 ha) ovsá, 50 mer (9½ ha) rži, 50 mer pšenice, 20 mer (3.8 ha) ogrščice (řepke), 8 mer (1½ ha) krompirja, in ostalo, okoli 64 mer (12¼ ha), krme, in sicer poglavitno rdeče in nemške detelje.

Goveje živine redi g. Prokúpek 60 do 70 glav, dalje 8 konj, do 10 prasičev in 70 kokoši. Polovico goveje živine navadno pita (vole in bike), pri čemer jih krmi razen z navadno tudi z močno krmo, in sicer daje 3 do 5 kg na glavo in na dan, in sicer oljnih tropin, koruznega zdroba, melase itd. Druga polovica živine so večinoma molzne krave, ki dobivajo tudi nekaj močne krme, navadno 1½ do 2 kg na glavo in na dan, in sicer oljnih tropin, pšeničnih otrobov in sladnih kali.

Gospodarstvo je jako intenzivno. Razen z domačim (hlevskim) gnojem se vsi poljski pridelki, torej tudi krmske rastline, gnoje z umetnimi gnojili. V kolinskem okraju se porabi toliko superfosfata, da ga povprečno na 1 ha vse površine hodi 85½ kg.

Za obdelovanje posestva primanjkuje delavskih moči, dasi se vse, kar je le mogoče, obdeluje s stroji. Samsko družino je težko dobiti in je nestalna, zato imajo večji posestniki deputatnike, to je oženjence, ki stanujejo v posebnem gospodarjevem poslopju in dobivajo deloma deputat (krompir, žito, mleko itd.), deloma denarno plačo. Moški delavec zasluži navadno 9 do 12 K na teden, ženska 90 h do 1 K 60 h na dan. Kar je le mogoče, se dela v akordu in se plačuje od ure, na pr. pri mlačvi 14 do 16 h za uro. Mlati se seveda vse s parno mlatilnico.

Ves denarni obrat pri posestvu g. Prokúpká znaša 70 do 100.000 K na leto, kosmati dohodek pa 48 do 50.000 K. Davki so visoki, plačuje se navadno 6 do 8 K od mere, to je 18 do 24 K od orala; vsega davka plača g. Prokúpek 2000 K na leto.

Vas Kutlíře šteje nad 100 prebivalcev; posestnikov-gospodarjev je le 11, 6 velikih, 5 manjših.

Iz vsega smo razvideli, da smo v najbogatejšem češkem kraju. Ko smo našega gostitelja g. Prokúpká zahvalili za prijaznost in trud in smo mu želeli mnogo sreče v njegovem umnem gospodarstvu, smo zasedli kakih 26—30 kočij, danih nam na razpolago od tukajšnjih in okoliških gospodarjev, in smo se peljali po ravnem, na vsakem koticu kar najskrbneje obdelanem svetu, kjer ni videti ne bregov, ne grmovja, ampak le krasno, rodovitno polje, vrtove in sadne drevorede, v bližnjo vas Lošani, da si tu ogledamo kmetijsko elektrarno, zadržno podjetje naprednih in složnih gospodarjev.

Pred vhomom v vas, kamor smo dospeli ravno opoldne, nas je pozdravil župan g. Balatč ob navzočnosti številnega občinstva in nas je povabil, da si ogledamo elektrarno.

Vas Lošani šteje 270 prebivalcev, je torej primerno majhna vas; obstoji pa tudi večinoma iz velikih in večjih, dobro situriranih kmetij.

(Dalje prihodnjič.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 219. Čigavo je drevo na meji? (I. B. v S.)

Odgovor: § 421. o. d. z. slove: Lastnine do drevesa ne določijo korenine, ki se v sosesčino razširjajo, temveč le deblo, ki iz zemljišča rase. Če stoji drevo na meji več posestnikov, potem je njih skupna lastnina. § 422. pa pravi: Vsak zemljiščni posestnik more korenine tujega drevesa iz svojega zemljišča izrjaviti in porezati ali drugače porabiti veje, ki segajo v njegovo ozračje.

Vprašanje 220. Kako se da popraviti žaltava svinska mast? (I. G. v Ž.)

Odgovor: Žaltava svinska in tudi druga mast se popravi in naredi užitna, če se na vsak kilogram masti doda 83 dek vode ter se vse skupaj zavre in med vrenjem dobro meša. Nato se počasi dolije v vročo zmes po 4 grame žveplove kisline za vsak kg ali liter vode, se vse temeljito zmeša in slednjič žveplove kisline otopi z moko iz krede, ki se je štirikrat toliko vzame, kakor žveplove kisline. Nato se zmes odmakne od ognja, voda se odcedi in mast se še enkrat s svežo vodo skuha. Po drugem kuhanju in odcedenju je mast zopet užitna.

Vprašanje 221. Hrvaški vinogradnik, ogledujoč moj vinograd, je rekel, da se mora pri cepljenju trt listje na podlogi porezati, da se cepič bolje razvije. Pri nas pa trdijo ravno nasprotno. Ker ravno sedaj veliko cepim, prosim pouka, kakšno ravnanje je pravo? (A. V. v S.)

Odgovor: Listje na podlogi odstraniti ni priporočljivo, zlasti če se visoko cepi, ker se podloga v tem slučaju ne debeli razmerno, ker nima sčim hrane pretvarjati, vsled česar tudi slabeje dozori. Pač pa se morajo skrbno in pogostokrat odstraniti zalistniki, to so poganjki, ki rasejo na posameznih členkih za listi, ker ti jemljejo hrano cepiču, vsled česar se cepič, četudi se je že prijel, posuši ali se prav slabo razvije. Tudi varujejo močni listi trtni nedozoreli les kolikor toliko pred poškodbo po toči. Če se cepi nizko pri tleh, se listi, če se sploh kateri pusti, samiodsebe posuše, kakorhitro se prične cepič krepko razvijati.

Vprašanje 222. Nekdo mi je ovrigel cepljenje na visoko podlogo, češ da je bolje cepiti trte sploh bolj pri tleh in jih nič ne pogrobati. Ali je to priporočeno? (A. V. v S.)

Odgovor: Nizko cepljenje ima to prednost pred visokim, da nizko cepljenih trt ni treba grobati, da se lahko prej s cepljenjem prične, in če se prvič ne prime, da se lahko še drugič pravočasno cepi.

Vprašanje 223. Ponekod na Hrvaškem ne stavijo več kolov po vinegradih, ampak samo ob straneh vinograda postavijo močne stebričke in nategnejo štirivrstno žico, kar je neki ceneje. Pri nas je bolj hladno kakor na Hrvaškem, zato vprašam, ali je vzgoja trt na žici dobra in kakšna bo? (A. V. v S.)

Odgovor: Tako se tudi že pri nas dlje časa ponekod ravna, toda z uspehom le v bolj zavetnih legah, dočim se mora v bolj vetrovnih dat vsaki trti še majhen, bolj šibak količek, ki se mora na dratove pritrčiti, ker drugače veter

trte preveč maje in jih ob dratovih obdrgne, odnosno potrga. Krajevna toplina je brezpomembna. Žica mora biti dovolj močna, in sicer se vzame za prvo vrsto, t. j. približno 50 cm nad zemljo, žica šte. 25—28, za naslednje vrste 40 cm narazen pa št. 22.

Vprašanje 224. Imamo zidano apnenico, ki sem jo naredil po obrtnih predpisih, plačujem obrtarino in pristojbine od delavcev za bolniško blagajno in v zavarovalnico proti nezgodam. Pri nas pa obstoji stara navada, da se zbere več posestnikov skupaj ali cela vas, ki naredo apnenico, kuhajo apno in ga prodajajo, in vse to brezdavčno in brez posebnega obrtnega dovoljenja. Ti ljudje imajo posebnega mojstra, ki jim kuha apno, in tudi ta ne plačuje davka. Ker sem jaz vsled teh razmer gmotno močno oškodovan, vprašam, če je tako kuhanje apna vsakemu dovoljeno, ne da bi plačal kaj obrtnega davka, in če ne, kam se mi je pritožiti? (J. Z. v L.)

Odgovor: Pri obrtnem kuhanju apna je glasom obrtnega reda smatrati apnenico za obratovalnico, ki glede nje veljajo po novem obitnem redu posebni predpisi. Ti predpisi so pa le veljavni, v kolikor ni kuhanje apna postransko delo kmetijstva. V zadnjem slučaju ni potrebno nikakršno oblastno dovoljenje, ni plačati obrtnega davka in istotako ni vpisati delavcev v bolniško blagajno in v zavarovalnico proti nezgodam. Težko je določiti, kje se neha postransko delo kmetijstva in kje se prične obrt. Mi bi takle razsodili: Dokler kmetovalec ali skupina kmetovalcev kuha apno le z namenom da svoje kamenje in svoj les potem kuhanja apna v denar spravi, in sicer le s pomočjo domačih delavcev na tak način, ki se ne more smatrati za redno obrt, je kuhanje apna postransko kmetijsko delo. Če menite, da Vaši kmetovalci prekoračujejo tu označene pravice, potem se pritožite na obrtno gosposko, t. j. na pristojno okrajno glavarstvo.

Vprašanje 225. Imam kostanjev kolosek, ki je zelo redek. Vanj sem jeseni posadil kostanjevo seme, in sicer v celino, ki pa ni vzkalilo. Ali je bolje kostanjevo seme saditi morda spomladi? (J. S. v M.)

Odgovor: Kostanjevo seme se more saditi jeseni kakor tudi spomladi. Da Vaše, jeseni posajeno seme ni vzkalilo, ima lahko več vzrokov. Seme je lahko segnilo, zlasti če je bilo pregloboko vsajeno, bilo je pa morda tudi po kakih živalih poškodovano, n. pr. po miših, ki so posebno letos delale zaradi dolge zime in velikega snega mnogo škode. Zaradi živalskih škodljivcev je pomladanska setev boljša, vendar je seme težko do pomladi kaljivo ohraniti. Najbolje je hraniti kostanj pomešan s peskom v kaki kleti in ga spomladi posaditi. Kostanj se sadi prav plitvo, t. j. dvakrat do trikrat tako globoko, kakor je debel.

Vprašanje 226. Čital sem, da je trsno kolje bolj trpežno, če se namaka v razstopini modre galice, zato vprašam, koliko časa je trsno kolje namakati v razstopini modre galice in če je ta razstopina večkrat porabna? (J. S. v M.)

Odgovor: Trsno kolje je toliko časa namakati v razstopini modre galice, da je ves les z njo prepojen. Ob pravilnem ravnanju se sveži nasčkani koli prepoje že v enem ali v dveh dneh, dočim je seveda suhe kole treba veliko dlje časa namakati. Razstopina je neomejeno porabna, dokler je je kaj, in če se večje množine kolov namakajo, je seveda nove razstopine dolivati. Za namakanje zadostuje 2% razstopina ter ni seveda nič apna pridejati.

Vprašanje 227. Moja dva po 50 kg težka jesenska prasiča sta pred štirimi dnevi zbolela, in prisiljen sem jih bil zaklati. V ozkem črevu smo našli veliko glist, kakih 25 cm dolgih. Prasiča sta imela hudo vročino in nista nič jedla; vedno sta ležala in težko soplja. Zdravil sem jih s

sladko vodo, ki sta jo rada pila, a nežne solate nista marala. Kakšna bolezen je to in kako je zdraviti glistave prasiče? (J. P. v R.)

Odgovor: Vaša prasiča sta zbolela vsled glist, ki ste jih našli v ozkem črevesu. Glista je bržkone orjaški praskavec (*Echinorhynchus gigas*), eden najnevarnejših prasičjih zajedalcev. Samec te gliste zraste največ 9 cm dolg, a samice do 40 cm. Orjaški praskavec se vgnezdí v ozkem črevesu prasiča ter se zaje v črevo in ga včasih celo prevrta. Če praskavec pride skoz črevo v trebušno duplino, povzroči vnetje trebušne mreže. Naravno je, da praskavec povzroči tudi bolezní v prebavilih sploh. Jajca praskavca gredo iz prasiča z blatom vred in se naprej razvijajo, če jih poje ličinka (črv) rjavega hrošča. V ličinki se praskavec ne razvije popolnoma, temveč šele v prasiču, če ta požre kako okuženo ličinko. Koder se ta glistavost pri prasičih kaže, tamkaj je paziti, da prasiči ne jedo črvov. Ker je težko dognati, kdaj obole prasiči za orjaškim praskačem, zato je pravočasno zdravljenje kaj težko, kajti takrat, kadar bolezen tako izbruhne, da se spozna njen vzrok, je navadno vsako zdravljenje že prepozno. Zdravilo proti orjaškemu praskaču je bencin, ki se ga da z ozirom na velikost prasiča 2 do 7 gramov, pomešanega z medom in moko. Edino pravilno pa bo, če prihodnjič v takem slučaju pravočasno pokličete živinozdravnika, ker le on more določiti bolezen in dati navodilo za zdravljenje.

Vprašanje 228. Je li prosena slama dobra krma za konje? Ker imam trgovino s konji, mi je veliko na tem, da pridelam kolikor mogoče več suhe krme. Kdaj naj se pokosi proso za suho krmo; ali naj se pusti da dozori, ali ga je res bolje pokositi, ko napravi latje? (J. K. v G.)

Odgovor: Slama dozorelega prosa nadkriljuje po najnovejših dr. O. Kellnerjevih preiskavah glede krmilne vrednosti vse druge vrste slam. Če se pa proso pokosi in posuši, preden gre v cvetje, ali še prej, potem je njegova krmilna vrednost samoobsebi umevno še veliko večja in je enaka senu. Kako prosena slama, oziroma proseno seno vpliva na konje, nam ni znano in tudi v tozadevni kmetijski književnosti nismo našli navodil. Po našem menju bodo ta krmila konjem enako prijala kakor druge slame, oziroma kakor drugo seno.

Vprašanje 229. Imam sedemnajst mesecev staro junico, ki je breja, pa ima že sedaj toliko mleka, da bi se vime ognjilo, čo bi je ne molzel. Namolzen po pol litra mleka. Junica je zdrava, je dobro rejena in rada jé. Ali je taka prezgodnja mlečnost junice posledica kake bolezni, ali je pa morda res, kar pravijo ljudje, da se junica sama sesa, in drugi zopet trdijo, da je gož sesa. Opazoval sem junico, in nisem nič enakega zapazil. (F. L. v B.)

Odgovor: Da kaka junica ali krava molze breja, še preden stori, ni nič izrednega in le kaže, da bo dotična žival izredno dobra molznica. Take junice ali krave je čisto izmolzovati, ker jim to nič ne škoduje in jim le dobro de. Škoda za Vašo junico, ki je šele sedemnajst mesecev stara, a je že breja, kajti s sedemnajstim meseci bi je niti ne smeli še pustiti obrežiti! Da junica že sedaj molze, ni vzrok, ker se sama sesa, ker to bi morali opaziti, in če bi se tudi sama sesala, bi to pričela šole tedaj delati, kadar bi mleko v vime šinilo. Razširjena govornica, da kdaj gož kravo sesa, je prazna bajka, je sploh nekaj nemogočega in je danes popolnoma dognano, da nobena vrsta kač ne pije mleka.

Vprašanje 230. Krava, ki je doslej bila vedno na dobri paši, je sedaj nankrat postala zelo krvomočna. Kako je zdraviti krvomočno kravo? Ker nimam sena, vprašam, če smem pokladati svežo lucerno, ker pri nas mislijo, da se sveža detelja ne sme pokladati? (J. Ž. v V.)

Odgovor: Doslej je veljalo mnenje, da povzročajo krvomočnost pri govedí gotove rastline, zlasti nektre mla-

kužne rastline in jelše. Pač morejo slabo vplivati nektre rastline na živali, in v tem slučaju ni potrebno zdraviti krvomočne živali, temveč je le paziti, da žival teh rastlin v krmi več ne dobiva, in krvomočnost samaodsebe preide. Največkrat in zlasti na paši pa dobi govedo krvomočnost od klopov, ki se zajedo v kožo ter tamkaj kri pijo in živali zastrupljajo s kužnino, ki jo imajo klopi v sebi. Vsled zastrupljenja krvi se pojavijo bolezní v obistih in v scalih, ki povzročijo krvomočnost. Ker se klopi najrajši drže na mokrotnih pašnikih, zlasti tam, kjer rasejo jelše, se je dajala krivda mokrim pašnikom, jelšam i. t. d., dokler se ni dognalo pravi vzrok. Če so klopi vzrok krvomočnosti, potem živali na pašnikih, koder se klopi nahajajo, ni več pasti, in krvomočnost samaodsebe preide. Živali se pa sčasoma na ta strup privadijo, zato marsikje domača goved zdrava ostane, dočim tuja, dokupljena goved na paši takoj za krvomočnostjo zboli. — Ne vedeli bi, iz ktereга vzroka naj bi bilo napačno govedí pokladati svežo lucerno, saj je izborno krmilo. Seveda ne sme biti lucerna sparjena, ker taka povzroča napenjanje. Sploh je priporočeno lucerno pokladati mešano s slamo (dolgo rezanico) in živali po jedi ne takoj napajati, drugače se je vedno bati napenjanja. Glejte tudi odgovor na 209. vprašanje v zadnji št. „Kmetovalca“.

Vprašanje 231. Imam dve jami gnojnice, ki je pri sedanji suši ne morem nikjer drugje porabiti, kakor za gnojenje ajdi. Gnojnico bi namreč pred oranjem zvozil na njivo. Ali je gnojnica dober gnoj za ajdo? (J. H. v M.)

Odgovor: Ajda potrebuje zagnojena tla, če naj dobro uspeva in obrodí, zato je vsako gnojenje umestno, ki ajdi da dovolj redilnih snovi hitro na razpolaganje, kajti ajda mora v dveh mesecih dorasti in dozoreti. Za pognojitev ajdi je torej gnojnica prav dobra in jo morete z uspehom na nameravani način rabiti. Upoštevati pa morate, da gnojnica preenostransko gnoji, da bo ajda po njej bržkone bohotno rasla, bo naredila visoko steblovje, bo pozno zorela in morda nastavi premalo zrnja. Če naj Vam ajda bogato obrodí, mora vsekako dobiti v zemlji tudi dovolj fosforove kisline, zato Vam toplo priporočamo gnojili poleg z gnojnico tudi s superfosfatom, ki ima v sebi hitro v vodi razstopno fosforovo kislino, ki dela ajdo izredno rodovitno.

Vprašanje 232. Na mojem vrtu prete uničiti vse zelje in karfjole neki črvički, ki se zarede na koreninah, kjer delajo nekake bule. Kakšen škodljivec je to in kako se zatira? (F. H. v R.)

Odgovor: Bule na zelju in karfjolah povzročá hroščec, ki se imenuje kljunotaj (*ceuthorhynchus sulcicollis*), in črvički v teh bulah so njegove ličinke. Kadar so rastline napadene, ni več pomagati ter le predvsem za bodočnost skrbeti, da se hroščec prežene. Nekaj se jih pokonča, če se hrošči polove, in sicer na ruto, ki se podloží pod rastlino ter se rastlina potem poteplje, ali se pa hrošči smučejo s sakom. Ker je pa to malo uspešno delo, je veliko bolje vsako jesen porovati vse šture in jih sežgati. Na ta način se pokončajo vse ličinke, kar jih je še po štorih, in če se tako ravna leto za letom, bo škodljivcev čim dalje manj in čim dalje manjša bo tudi škoda. Dobro je tudi zelnik premestiti, kajti čim dlje je na enemistem mestu, tem več škodljivcev se zaplodi.

Kaj delajo naše podružnice.

Čč. načelníštva podružnic prosimo, naj bodo tako prijazna ter naj nam pošiljajo kratka poročila o svojem delovanju saj bo to njim v čast, tovarišicam pa v spodbudo.

Podružnica c. kr kmetijske družbe kranjske v Št. Vidu pri Ljubljani

je imela svoj XIX. kmetijski sestanek dne 23. maja. Predaval je nad poltrugo uro dr. Žirovnik o zapuščinskih

zadevah. Številno zbrani poslušalci so z vidnim zanimanjem sledili zanimivim izvajanjem g. doktorja in s^o ga ob koncu govora glasno zahvaljevali.

To je bilo zadnje predavanje v letošnji dobi, ker se sedaj začne delo in — vročina. Na jesen se pa zopet vidimo! —

Nekaj naših mladih gospodarjev (7) se je 20. maja peljalo na kolesih v kamniški okraj ogledovat vzorno urejene hleve in i. d. Obiskali so Križ, Rova, Črnelo, Krtino, Dob, Podgorje in Kamnik.

Povsod so jih prav prijazno sprejeli ter jim razkazovali zboljšane hleve itd. Vrnili so se jako zadovoljni. Videli so veliko in bodo marsikaj porabili v svojih razmerah: ta to, oni ono. Taki izleti veliko koristijo izletnikom in razvesele gospodarje, ki jih obiščejo. Zato je treba večkrat izleteti!

Družbene vesti.

Redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske bo v pondeljek, 5. julija dopoldne ob devetih v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Spored občnega zbora je objavljen med uradnimi vestmi te številke. Nujno prosimo obilne udeležbe; naj pride vsak ud, ki le količkaj more, in zlasti prosimo gg. načelnike podružnic, naj poskrbe za obilno udeležbo.

* **Modro galico za škropljenje trt proti peronospori** ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznane tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 56 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice, ki galico skupno naroče, jo dobe voznine prosto, a le do zadnje železniške postaje, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno priporočamo, naj vsakdo galico naroči potom podružnice. Podružnice naj grede tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za isto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utrpi, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Pri tej priliki družba javlja, da je naročeno modro galico družbi, oziroma podružnicam takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj poslati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu plačilu ter mora za 20 kupljenih vagonov nad 100.000 K založiti. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamudne obresti. Te izgube pa družba ne more trpeti.

Trtne škropilnice ima družba kakor prejšnja leta tudi letos v zalogi, in sicer dve vrsti: Navadne škropilnice, „Korona“, in škropilnice najnovejše sestave, „Hero“, ki imajo tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, so močnejše in vsestransko priporočene. Škropilnica „Korona“ stane K 20— in škropilnica „Hero“ K 32— z zabojem vred.

* **Sivo francosko ajdo**, drobnozrnato, je družba za letošnjo setev ravnokar naravnost s Francoskega dobila ter jo oddaja po 36 K 100 kg z vrečo vred. Ker vsa zaloga znaša le en vagon (10.000 kg), bomo mogli le tistim naročnikom postreči, ki se bodo pravočasno zglasili; zato prosimo takojšnjih priglasil.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Tomasovo žlindro po K 8— 19 odstotno, za 100 kg. Te cene veljajo za nadrobno oddajo v družbenem skladišču. Pri naročitvah v celih vagonih se odračnajo skladišni stroški in se torej dovoli znaten popust. V zalogi ima družba le 19 odstotno Tomasovo žlindro.

Rudninski superfosfat s 14 % v vodi raztopne fosforove kisline po 8 K 100 kg z vrečo vred. Pri naročitih v celih vagonih znaten popust. Svarimo pred nakupom superfosfata, ki je zaznamovan kot 12 - 14 odstoten, če ni primerno cenejši, kajti tak superfosfat je resnično le 12 - odstoten in sme v razmerju z gorenjo ceno le 6:86 K veljati.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Kajnit po 5 K 80 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12 — 13% kalija ter stane 5 K 80 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še pribrani 4 K 80 h.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Čilski soliter po 35 K 100 kg.

Amonijev sulfat po 31 K 100 kg.

* **Rudninski superfosfat za gnojenje** ajdi prosimo pravočasno naročiti, drugače ne bo mogoče ob setvi točno postregati. Lansko leto so naši gospodarji tega gnojila za ajdo porabili 70 vagonov, t. j. množina, ki je tvornica ne more naenkrat izdelati, če nima pravočasnih naročil. Došlih naročil seveda ne izročimo precej, temveč pravočasno do ajdove setve, ker se nam za sedaj gre le za to, da moramo tvornici pravočasno oddati naročila.

* **Močna krmila**, in sicer lanene in sezamove tropine, ima družba v zalogi ter jih oddaja prve po 19 K in druge po 17 K 50 h. Tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* **Klajno apno** oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljate na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štipami za živino.

Oddaja kos. Družba ima v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah imamo trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgost v pesteh:	4 ¹ / ₂	6	6 ¹ / ₂	7	7 ¹ / ₂	8
„ „ cm:	45	60	65	70	75	80
Cena:	K 1·20, 0·90, 1—, 1·10, 1·20, 1·30.					

* **Prave bergamaške osle**, in sicer temnovišnjekaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 60 h. Osle so vse enake kakovosti ter so 24 do 25 cm dolge.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

gospodom udom c. kr. kmetijske družbe kranjske
na

O B Č N I Z B O R,

ki bo

v ponedeljek, 5. julija 1909. l. ob devetih do-
poldne v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani.

S P O R E D:

1. Predsednik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1908.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1908. in proračuna za leto 1910.
4. Volitev petih odbornikov v glavni odbor na mesto po § 18. družbenih pravil izstopivših gg.: Andreja Kalana, prelata, kanonika itd. v Ljubljani; Josipa Lenarčiča, graščaka tvorničarja in predsednika kranjske trgovske in obrtne zbornice na Vrhniki; dr. Maksa pl. Wurzbacha, graščaka in cvetnika v Ljubljani; Janka Žirovnika, nadeučitelja v Šent Vidu, in enega odbornika za dobo dveh let, čigar mesto v lanskem občnem zboru ni bilo zastavljeno.
5. Poročila in predlogi odborovi.
6. Poročila in p edlogi podružnic.
7. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 20. junija 1909.

Frančišek Povše,
predsednik.

Gustav Pirc,
ravnatelj.

Seja glavnega odbora dne 20. junija 1909.

Posvetovanje je vodil družbeni predsednik gospod komercialni svetnik Povše, navzoči so bili: podpredsednik gosp. Ivan Knez in odborniki gg.: Gombač, Kalan, A. Pavlin, Rohrman, dr. pl. Wurzbach in gruzbeni tajnik ravnatelj Pirc.

Vsled nastalih razmer se je bilo glavnemu odboru hitro odločiti za dan letošnjega občnega zbora, ter ga je zato nastavljal na ponedeljek, 5. julija, in prihodnjo odborovo sejo na dan 4. jullija.

Tajnik je poročal o podporah, ki so ravnokar došle za živinorejsko zadruho v Selcah in za premovanje govedi, ter je naznanil odboru, da se je od strani tajništva hitro zvršilo vse tozadevno, kar je odbor naknadno odobril.

Tajnik je poročal o doslej zvršenih sklepih glede rastlinskih poskusenj na družbenem dvorcu, zlasti je poročal o dosedanjih korakih glede vpeljave poskusenj z Burbankovim breztrnjevim kaktom. Odbor je vzel poročilo na znanje.

Glavni odbor je sklenil, da se z utemeljeno prošnjo obrne na deželni odbor, da čim prej predloži novelo k sedanjemu zakonu o razdelbi skupnih zemljišč, da bi se onemogočila razdelba nekterih pašnikov, ki so za dobro uspevanje govedoreje posameznim vasem ali občinam neobhodno potrebni.

Sklenilo se je obrniti do c. kr. deželne vlade z vlogo, da se umetno perutinarstvo ne smatra za obrt, temveč za panogo kmetijstva.

Podružnici v Kamniku se privoli primeren donesek za poučno potovanje na Koroško.

Glavni odbor je sestavil program za pospeševanje umetnega pridelovanja krme in porabe umetnih gnojil z ozirom na dejstvo, da je c. kr. kmetijsko ministrstvo pripravljeno dati v to svrhu primerno državno podporo. V ta namen je glavni odbor sklenil izdati primerne poljudne spise, prirediti poučne tečaje o umetnem pridelovanju krme, organizovati pridelovanje travnega semena v

deželi, oddajati zanesljivo kaljivo in pravo travno seme, oziroma zmesi raznih trav in detelj ter v zvezi z kmetijsko-kemijskim preskušališčem delati poskušaje z umetnimi gnojili v tistih pokrajinah, kjer umetna gnojila še niso dovolj, ali sploh niso vpeljana.

Glavni odbor priporoča deželni vladi prošnjo občine Aržiše za preložitev enega semnja na drug dan v ugodno rešitev.

Z ozirom na dopis deželnega odbora glede soglasnega postopanja pri pospeševanju govedoreje se je glavni odbor samo-obsedi umevno izrekel za tako postopanje, obenem je pa sklenil sklicati enketo, sestavljeno iz veččakov in praktičnih kmetovalcev, glede pogovora o uspehih s prekrizevanjem domače govedi s tujimi pasmami. Obenem je glavni odbor izvolil poseben živinorejski nadzorovalni odsek, sestojč iz odbornikov gg. Gombača, A. Pavlina, Rohrmana in ravnatelja Pirca, ki bo dosledno in redno pregledoval vse plemenske živali, ki se kmetovalcem oddajajo s pomočjo državne podpore po znižani ceni. Istočasno se je sklenilo dejati prejemnike takih živali pod javno kontrolo, in sicer na ta način, da se v družbenem glasilu objavijo njih imena in d.ba, koliko časa morajo imeti dotične živali za pleme.

Nektere pri c. kr. kmetijskem ministrstvu naravnost vložene prošnje za državne podpore, ki so bile glavnemu odboru v poročilo izročene, je glavni odbor sklenil priporočiti v ugodno rešitev.

Na gospodarstvu družbene gospodinjске šole v Marjanišču je glavni odbor sklenil prirediti tekaljšča za mlado goved in za prasiče.

Glavni odbor je vnovič sklenil, da se zopet obrne do c. kr. kmetijskega ministrstva, da naj bi dovolilo državno podporo za darila za zboljšanje svinjakov.

Vsed vabila gozdarskega društva za Kranjsko in Primorsko na občni zbor, ki bo od 26. do 28. junija v Trziču, je glavni odbor sklenil odposlati svojega zastopnika.

Za nove ude so se priglasili in so bili sprejeti gg.: Horvat Jakob, posestnik v Gruševi; Novak Ivan, posestnik in kovač na Veharšah; Vovk Ivan, posestnik v Radošah; Meglič Anton, posestnik na Igu; Babnik Ivan, posestnik v Veliki Loki; Vozel Ivan, posestnik v Šmartnem pri Litiji; Piletič Frančišek, posestnik v Dolenjem Vrhpolju; Planinšek Anton, gosp. izveditelj v Zvorniku, Bosna; Dolenc Bernard, graščak v Podbrju; Škof Ivan, posestnik v Metliki; Faleschini Rudolf v Dolenji Straži; Vičič Josip, posestnik v Podstenjah; Coschina Štefan, veleposestnik in trgovec v Pagu v Dalmaciji; Biščak Josip, posestnik in poslovodja gosp. in konsum. društva v Šmihelu; Merhar Frančišek, posestnik v Prigoricah; Beligoj Andrej, posestnik in trgovec v Rakitnici; Šturm Frančišek, župnik v Grčaricah; Lahajnar Jernej, posestnik v Gorenjih Novakah; Lazar Josip, posestnik v Sedlu; Antič Andrej, posestnik v Velikih Malencah; Kočevar Luka, posestnik v Gradišču; Krzič Ljudevit, posestnik v Nadlesku; Intihar Jakob, posestnik v Viševku; Levec Frančišek, posestnik v Viševku; Mulec Frančišek, posestnik v Viševku; Mlakar Andrej, posestnik v Viševku; Benedik Martin, posestnik v Bukovci.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice v Ribnici dne 4. junija
t. l. ob treh popoldne v župnišču.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnikovo o delovanju podružnice.
2. Pregled in potrditev računov.
3. Volitev odposlanca za občni zbor kmetijske družbe.
4. Razni nasveti.

Če bi ne bilo ob določeni uri zadostno število udov navzočih, se bo občni zbor vršil ob štirih popoldne z istim sporedom ob vsakem številu udov.

Ribnica, dne 23. junija 1909.

Fr. Dolinar, načelnik.